

RAMAZAN AYI, ORUÇ VE FAZİLETLERİ

Toowoomba isimli aşığı yukarı yayla sayı-lacak bir yerdeyiz. Buradaki kardeşlerimiz ünı-versitenin kenarında, aile eğitım çalışması için güzel bir yer tutmuşlar. Yeni yapılmış evler, herkese müstakil üç dört odalı bir yer vererek burada eğitım çalışmasına devam ediyoruz. Günler çok güzel geçiyor. Çevre güzel, arka-daşlar güzel, çalışmalar güzel... Cemaatle na-mazlar kılınıyor, çeşitli konuşmalar yapılıyor. Bu sabah da kardeşler arasında kura çekilerek muhacirlerle ensarın kardeş olduğu gibi ikişer ikişer kardeşleme çalışması da yapıldı. Günle-rimiz gayet güzel geçiyor.

Tabi biz burada yazdayız; -Türkiye'deki kardeşlerimiz- siz orada kıştasınız. Biz burada sıcakta karpuz, üzüm yiyoruz; orada siz artık soğuktan ne yapıyorsanız. Arada farklar var; biz sizden sekiz saat öndeyiz, siz bizden sekiz saat sonra bizim yaşadığımız zamanı, namaz vakitlerini filan karşılayacaksınız.

Bu bilgilerden sonra Cuma konuşmama başlıyorum. Bu cuma konuşmamın konusu; Ra-mazan'la ilgili olacak.

Biliyorsunuz oruç, İslâm'ın temel ibadetlerinden, çok önemli ibadetlerinden birisidir. Ramazan ayında tutulur. Çünkü bu hususta âyet-i kerîme var.

Bakara sûresinin 183-184 ve 185. âyet-i kerîmeleri Ramazan orucunu farz kılan ve nasıl tutulacağını bildiren âyet-i kerîmelerdir. Besmeleyi çekerek teberrüken mübarek kelimelerini okuyalım:

Bismillahirrahmânirrahîm.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ
عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ^١

Yâ eyyühe'llezîne âmenû kütibe aleykümü's-siyâmu kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm leallekum tettekûn.¹

Bu 183. âyet.

أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ^٢

Eyyâmen ma'dûdât² diye başlayan 184. âyet.

¹ 2/Bakara, 183.

² 2/Bakara, 184.

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ

Şehrü Ramadâne'llezî ünzile fîhi'l-Kur'an³ diye başlayan da 185. âyet.

Üç âyet peş peşe.

Ramazan günü ve Ramazan orucuyla ilgili Bakara sûresinin âyet-i kerîmeleri inince Ramazan orucu müslümanlara farz olmuş oldu.

Kısaca mealini aktaralım. Arapça bilmeyen kardeşlerimize bu mübarek Ramazan'da Arapça öğrenmeye başlamalarını, besmeleyi çekip mübarek ümmühât-ı mü'minîn olan validelerimizin lisanı olduğu için bir bakıma ana lisanımız sayılacak olan Arapçayı güzel Türkçemizin yanında ikinci bir ana dil olarak öğrenmelerini tavsiye ederek âyet-i kerîmeyi okuyorum:

Yâ eyyühe'llezîne âmenû. “Ey iman edenler!” *Kütibe aleykümü's-siyâm.* “Oruç sizin üzerinize yazıldı.”

Farz olarak yazıldı, farz kılındı, siz bundan sonra oruç tutacaksınız.

³ 2/Bakara, 185.

Ke mâ kütibe ale'llezîne min kabliküm.
“Allahu Teâlâ hazretleri gönderdiği peygamberlerle sizden önceki milletlere de, ümmetlere de oruç tutmalarını emretmişti.”

Oruç; ilk defa size emredilmiş bir ibadet değil. Eski milletlerin de bildiği, eski milletlerin de tuttuğu bir ibadet.

“Eskilere, sizden öncekilere farz kılınmış olduğu gibi size de oruç farz kılındı.”

Le allekum tettekûn. “Ta ki umulur ki korunur, sakınır, takvâ ehli olursunuz, takvâyâ ulaşırsınız”

Takvâlî bir tavır takınarak Allah’ın emirlerini tutarsınız, böylece de güzel sonuçlara ulaşırsınız.

Eyyâmen ma’dûdât ikinci âyet-i kerîmenin başı.

“Belirli günlerde, sayılı günlerde...”

a. Kimler Oruç Tutmalı

Bu sayılı günler, Ramazan’ın günleridir.

Ramazan’ın başından sonuna kadar, belirli şartlara sahip olan; sıhhatli, mukim müs-

lümanlar, seferde olmayanlar, hasta olmayanlar oruç tutmak yükümlülüğü ile yükümlü oluyorlar. Onların oruç tutmaları boyunlarına borç oluyor.

Ramazan ayı bizim bugün kullandığımız miladi takvimdeki aylar gibi değildir. “Arabî aylar” dediğimiz aylar, kamerî aylardır. Ayın, kamerin durumuna göre tespit edilen bir sistem, bir usuldür.

“Güneşin battığı yerde yeni hilal görüldüğü zaman ertesi gün yeni bir ayın birinci günü” demektir. Hilale bakarak yeni ayın girdiği anlaşılır. Bu; dağdaki çobanın da, köydeki köylünün de, şehirdeki müderrisin alimin de kolayca gözlemleyebileceği bir husustur.

Bu hususta Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz buyuruyor ki;

صُومُوا الرُّؤْيَيْتِ وَأَفْطِرُوا الرُّؤْيَيْتِ فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ
فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ شَعْبَانَ ثَلَاثِينَ يَوْمًا

Sûmû li ru'yetihî ve aftirû li ru'yetihi fe in ğumme aleyküm fe-ekmilü'l-iddete Şa'bâne selâsîne yevmâ.

Revâhü's-şeyhân. “İki şeyh rivayet etti.” demek.

Buhârî ve Müslim gibi ilm-i hadîste şeyhlik makamına, çok yüksek mertebeye, üstadlık makamına ulaşmış iki büyük alimin hadis kitapları içinde, sahihlerinde mevcut olan bir hadîs-i şerîf bu.

Sûmû li ru'yetihî. Buradaki *hi* zamiri kamere gidiyor. “Kameri gördüğünüz zaman ertesi gün oruç tutun.”

Güneş battığı zaman ufku gözleyin; yeni ayı, incecik ayı görünce artık ertesi gün oruç tutun.

Akşam gördünüz; geceleyin hazırlıklarınızı yaparsınız, oruç tutarsınız.

Ve aftirû li ru'yetihi.

Aradan günler geçtikten sonra artık dolunay oldu, bir ay geçti, son günlerine geldiniz, kamer artık görünmez oldu; yine ufku gözleyeceksiniz. Görünmediği günlerden sonra; “Dur bakalım, ne zaman görünecek?” diye ufka bakıp yeni hilali gördüğünüz zaman da;

ve aftiru li ru'yetihi. “Ramazan ayını bırakın, Ramazan bitmiştir, bayram ayı, Şevval

ayı gelmiştir. O zaman da oruç tutmayı bırakın.”

Aftiru demek, “Bırakın, artık oruç tutmayın.” demek.

Güneş battığı zaman ufka dönecek; “Ortalıkta hilal var mı?” diye bakacak, müslüman.

Fe in ğumme aleyküm. “Eğer gökyüzü bulutlu olursa...”

Hilali gözetlememize mâni olacak şekilde bulutlanmış ve kapanmış olursa o zaman ne yapacağız?

Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfnde onu da beyan etmiş:

Fe ekmilü'l-iddete Şa'bâne selâsîne yevmâ. “O zaman Şaban ayını, -yirmi dokuz gün ise bile- otuz güne tamamlayın”

“Otuz gündür.” deyin. Göremediğinize göre Şabanı otuza tamamlayarak; “‘Ondan sonraki gün Ramazan’dır.’ diye Ramazan’a başlayın.” buyuruyor.

Görürsünüz, gayet sade, gayet kolay, gayet tatlı, gayet anlaşılabilir. Gayet kolay-

lıkla uygulanabilir bir usul ile Ramazan'ın gelişi anlaşılabilir. Dağın başında da olsa, çadırdada da olsa, yolda da olsa, ummanda da, deryada da olsa, şehirden uzakta da olsa insanlar bu şekilde hilale bakarak Ramazan'ın geldiğini anlayabilirler.

Yeni hilal nerede, ne zaman görünür?

Yeni hilal Batı'da görünür. Güneşin battığı yerlerin civarında, biraz yukarılarında görünür yeni.

Neden “Yeni hilal Batı'da görünür.” diye sizi uyarıyoruz, ikaz ediyoruz?

Çünkü hilal her gün biraz daha kalınlaşır, daha belirginleşir ve her gün ilk gördüğünüz zamandan kırk sekiz-kırk dokuz dakika gecikerek çıkar. Büyür, yarım ay olur. Daha büyür; on dört gün geçince dolunay olur. Ayın on dördü olduğu zamandan sonra daha geç doğarak küçülmeye başlar. Yine yarım olur ama bu sefer öbür tarafı, karanlık olan tarafı görünür. Ondan sonra daha da incelmeye başlar. Bu sefer “köhne hilal” derler. Köhne Farsçada “eski” demek. Eski hilal.

Eski hilal ne zaman görünür?

Sabahleyin camiye giderken, seher vak-
tinden sonra görünür.

Demek ki hilal gökyüzünde iki defa görü-
nebilir. İnsan hilali iki defa görebilir. Bir; ka-
merî ayın başlangıcında güneş battığı zaman
Batı'da...

Bir defa kamerî ayın sonunda sabah nama-
zında camiye giderken gökyüzünde görünen
hilali; bunları bilmek lazım. “Ben hilali gör-
düm.” diye Ramazan'ı başlatmakta kullanma-
mak lazım. Çünkü o küçülen aydır. Dolunay,
yarım ay olmuştur. Yarım ay gittikçe incel-
mektedir, küçülmektedir. Sonunda ince bir hi-
lal olacaktır. Sonra da görünmeyecektir.

Artık sabahleyin görünmemeye başladığı
zaman o günlerin akşamlarında Batı'ya bak-
mak lazım. Güneşin battığı yere bakılıp görü-
lebilir. Usul budur.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve
sellem*, hesabın kitabın olmadığı yerlerde dahi
herkesin uygulayabileceği bir zamanı tespit
usûlü emretmiş, tavsiye buyurmuştur.

Demek ki bakıp hilalin görünmesinden sonra orucu tutmak lazım. Görünmezse Ramazan'dan bir önceki ay olan Şaban'ı otuz gün saymak lazım. Çünkü arap ayları ya yirmi dokuz gündür ya otuz gündür, buçuklu değildir.

Aslında bir Arabî ay yirmi dokuz gün, on iki saattir ama on iki saat bazen ekleniyor bazen çıkıyor derken bazı aylar yirmi dokuz günde kalıyor, bazı aylar otuz gün oluyor. Hiç otuz bir olmaz, şubat gibi 28 de olmaz. Bizim bu otuz bir günlük aylar gibi de otuz bir gün olmaz.

Kamerî ayların durumu bu. Şimdi bunların hesaplarını bilginler yapıyorlar. Diyanet İşleri Başkanlığı'nda hesapların yapıldığı, kamerin durumunun gözlendiği bölümler var, görevli insanlar var. Bunlar bu işleri gayet iyi biliyorlar. Ölçüyorlar biçiyorlar, rakamları bizlere söylüyorlar. Biz de ona göre artık gözlem yapmasak bile; "Tamam, ilgililer bunu görmüştür." Diyerek Ramazan'a başlıyoruz.

Ramazan'a başlamak nasıl oluyor?

Ertesi gün oruç tutulacak.

Ertesi gün oruç tutulmadan evvel ne oluyor?

Bir önceki gece yatsı namazından sonra teravîh namazı kılınıyor. Geceleyin de oruç için yemek yemeye kalkılıyor. Seher vaktinde yenilen yemeğe Araplar “sahur” derler. Sahur, yemeğin adıdır. Vaktin adı “seher.” Seher vaktinde yenilen yemeğin adı da “sahur.”

Niçin böyle oluyor?

أَتَاكُمْ شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرٌ مَبَارَكٌ فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
صِيَامَهُ شَهْرٌ بَرَكَةٌ فِيهِ خَيْرٌ يَغْشِيكُمْ اللَّهُ فَيُنزِلُ
الرَّحْمَةَ وَيَحُطُّ فِيهِ الْخَطَايَا وَيَسْتَجِيبُ فِيهِ الدُّعَاءَ
وَيَبَاهِي بِكُمْ مَلَائِكَتَهُ تَفْتَحُ فِيهِ أَبْوَابَ السَّمَاءِ
وَتُغْلَقُ فِيهِ أَبْوَابَ الْجَحِيمِ وَتُغْلَقُ فِيهِ مَرَدَّةُ
الشَّيَاطِينِ وَفِيهِ لَيْلَةٌ هِيَ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ مَنْ حَرَّمَ
خَيْرَهَا فَقَدْ حَرَّمَ.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuş ki;

Size mübarek bir ay geliyor.

Etâküm şehri Ramadân. “Size Ramazan ayı geldi.” *Şehrün mübârekün.* “Mübarek bir ay.” *Farada’llâhu aleyküm sıyâme hû.* “Bu ayın gündüzlerinde oruç tutmayı Allah size farz kıldı.”

Ve oruç tutmak farz kılındığı gibi geceleri de faziletli namaz olan teravihi kılarak ihya etmeyi Peygamber Efendimiz sünnet eylemiş oluyor.

Onun için bunlar bu şekilde yapılarak Ramazan’a başlanıyor.

b. Ramazan’ın özellikleri nelerdir?

“On bir ayın sultanı” diyoruz, davullarla mahyalarla, ışıklarla karşılıyoruz. Âlem-i İslâm’a büyük bir sevinç yayılıyor, herkes memnun, herkes heyecanlı.

Ramazan’ın güzellikleri, özellikleri nedir; hadîs-i şerîflerden onu biraz hatırlatalım:

Şehrü bereketin. “Bereket ayıdır.” diye buyurmuş Peygamber Efendimiz hadîs-i şerifinde.

Bereket yağar, bereket fışkırır.

Sonra?

Fîhi hayrün yugaşyikümu'llâhu. “Allah sizi hayırla kaplar.”

Müslümanların, Ümmet-i Muhammed'in üzerine hayr yayılır. Allahu Teâlâ hazretleri hayra mazhar eder, müslümanların her tarafını hayırla kaplar.

Ve yünzilü'r-rahmete. “Ve rahmetini indirir.”

Allahu Teâlâ hazretleri bu ayda kullarına lütfunu, rahmetini bahşediyor.

Sonra?

Ve yuhattu fîhi hatâya. “Ramazan ayında suçluların, günahlıların, mücrim kulların - tevbe ederlerse- hatalarını affeder.”

Tevbe ettikleri takdirde reddedilmez, affolunur. Tabi tevbe etmezse, günahlara devam ederse kendi bilir. O kendinin suçudur, kendinin hatasıdır. Tevbe etmeyene bir şey yok. “Ağlamayana süt yok, meme yok.” dedikleri gibi. Tevbe etmeyene bir şey yok. Onun günahları, hataları affolunmaz.

Herkesin toptan silinmiyor; Ramazan'ın kadr ü kıymetini bilip Ramazan'ı ihya edenlerin, geceleri namaz kılanların, ağlayıp yalvarıp

yakaranların, gündüzleri oruç tutanların günahları affolunuyor.

Ve yestecîbü fihî'd-duâ. “Allah, bu Ramazan gününde duaları kabul eder.”

Kul dua eder de kulun duasının kabulü, Allah'ın bileceği bir şeydir. Ya kabul eder ya kabul etmez. Kulun kusurundan dolayı, bir takım sebeplerden dolayı duasının kabul olmama durumları vardır.

Mesela yediği haram, giydiği haram...

“Allah onun duasını nasıl kabul etsin?” diyor Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfte.

“Yâ Rabbi! Yâ Rabbi!” diyor ama yediği haram, giydiği haram.

Demek ki haram yiyip, haram giydiği zaman harama bulaştığı zaman duası kabul olmuyor.

Sonra bazı insanların işlediği suçlardan dolayı kırk sabah namazı duası kabul olmaz. Suç işlemiştir, günah işlemiştir, harama bulaşmıştır; o zaman duası bağışlanmaz.

Ama “Ramazan'da Allah duaları kabul eder.” buyuruyor.

Demek ki bir müsamaha başlıyor. Günahkar kulların günahlarını bağışlıyor, dualarını kabul ediyor.

Sonra duaların kabul olunmasından başka Allahu Teâlâ hazretleri kullarının ibadete düşkünlüğünden, gayretinden, salâhından, güzel hallerinden memnun oluyor. Ve meleklerine bu ibadet eden mü'minleri methediyor, gösteriyor.

Ve yübâki zikrün melâiketehû. “Meleklerine sizinle iftihar eder.” diyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki böyle güzel şeyler var.

Bir başka hadîs-i şerîften de şu özelliklerini ekleyebiliriz:

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Tüftehu fîhi ebvâbü's-semâ. “-Ramazan'da- semanın kapıları açılır.”

Kapılar teftiş içindir. Gerekmeyenleri geçirmemek içindir Eğer kul suçlu, günahkar, riyakâr, kendini beğenmiş, kibirli, hataları olan bir kimse ise ibadet yapsa bile gökteki kapıdaki melek, o kulun o ibadetini öteki tarafa geçirmez.

Çünkü Allah; “Kibirlilerin ibadetlerini öteki tarafa geçirme, riyakârların ibadetini üst tarafa bırakma!” diye emretmiştir. Onun için geçirmezler. Ama Ramazan’da artık engelleme olmuyor. Semanın kapıları açılıyor; dualar, ibadetler engelsiz Allahu Teâlâ hazretlerine ulaşıyor. Bu da güzel bir şey.

Sonra?

Ve tuğlaku fîhi ebvâbü’l-cahîm. “-Ramazan’da- cehennemin kapıları da kapatılır.”

Bu da bir güzel durum. İnsanın günahkâr olarak cehenneme gitme ihtimali, cehenneme düşmesi de Ramazan günü olmuyor. “Gitme-sin” diye cehennemin kapıları müslümana kapatılıyor.

Ve tuvallu fîhi meredetü’ş-şeyâtin.

Evet, bir özelliği de nedir?

Ramazan ayı içinde azılı, iri, reis, koca şeytanların elleri ayakları, boyunları zincirlere vurulur. Hareketleri engellenir. İnsanları aldatma, kandırma, saptırma, azdırma işlemlerini yapamazlar.

Onun için bakarsınız, Ramazan'da başka zaman hata işleyen kullarda bile düzelme görürsünüz. Gülersiniz, tebessüm edersiniz, memnun olursunuz. Çünkü şeytanlar bağlanmışlar. Onları saptıramıyorlar. Onun için hak yola gelebiliyor.

Ramazan'ın bir özelliği daha vardır. Pek çok güzelliği arasından birisidir bu. İçinde bir Kadir Gecesi vardır. Ama hangi günü belli değil. Saklanmış olan bir mükâfât, saklanmış olan bir gece.

Ramazan'ın hangi gecesi?

Belki her yıl aynı gecede de olmayabilir. Yıldan yıla değişebilir. Gizli bir güzel gece var. Kim o geceye isabet ederse;

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

*Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehri.*⁴

bin aydan daha hayırlı bir geceyi yakalamış olur.

Ramazan, içinde Kadir Gecesi olan bir aydır. Bin aydan daha hayırlı bir gece bulunduran

⁴ 97/Kadr, 3.

bir ay olmasıyla da çok büyük kıymet kazanıyor.

Kul neresinde arayıp bulacak, bulamaya çalışacak?

Ramazan'ın son on gününde olma ihtimali yüksek. Ramazan'ın son on gününde itikafa girecek, ibadet edecek; o geceyi yakalamaya ve ihya etmeye azmedecek. Siz de şimdiden; "İnşallah ben de yakalarım." diye azmedin.

Bu hususta Ebû Hüreyre *radiyallahu anh*'in rivayet ettiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve selem* buyurmuş ki;

مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ
ذَنْبِهِ وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ
مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ يُضَاعَفُ، الْحَسَنَةُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا إِلَى
سَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ
لَهُ إِلَّا الصِّيَامَ وَالصِّيَامُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ، يَدَعُ
شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ مِنْ أَجْلِي "

" لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ: فَرْحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ. وَلِخُلُوفٍ فَمِ الصَّائِمِ أَطِيبٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ

رِيحِ الْمِسْكِ.

وَالصَّوْمُ جُنَّةٌ فَإِذَا كَانَ يَوْمٌ صَوْمٍ أَحَدِكُمْ فَلَا يَرُفُثُ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَسْخَبُ، فَإِنْ سَابَّهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ:

إِنِّي امْرُؤٌ صَائِمٌ.

Men kâme Ramadâne îmânen ve'htisâben ğufire lehû mâ tekaddeme min zenbihî. "Kim Ramazan ayında Allah'a inanarak, sevabını Allah'tan umarak, ümitli ümitli bekleyerek, Allah rızası için Ramazan orucunu tutarsa o zamana kadarki geçmiş günahları afv u mağfiret olunur."

Ramazan, afv u mağfiret ettirici bir aydır. Yine Peygamberimiz hadîs-i şerifine devam buyuruyor:

Ve men kâme leylete'l-kadri îmânen ve'htisâben ğufire lehû ma takaddeme min zenbihî. "Kadir Gecesi'ne isabet edip Kadir Gecesi'ni de imanlı olarak, sevabını Allah'tan bekleyerek ibadetle geçirirse..."

Kâme, “namaza kalkmak” demek.

“Namaza kalkar, namaz kılar, geceyi geçirirse o zaman geçmiş günahları affolunur.” demek.

Ramazan’ın her akşamı teravih namazı kılıyoruz. O, geceyi bir ihyadır. Günümüzde Teravih namazını sekiz rekât kılanlar da var. Ancak yirmi rekât kılmak sünneti devam ettiriliyor. Hafızlar tatlı tatlı, güzel güzel Kur’ân-ı Kerîm ezberlerini tazelemiş oluyorlar. O bakımdan her gece biraz ihya edilmiş oluyor.

Tabi Kadir Gecesi biraz daha fazla çalışmak uygun olur. Onu yakalamak için de Ramazan’ın son on günü ilgili müftülüklerden izin alınarak mahallenin camisine gider, geceleri de orada yatarak itikâf edersek -Peygamber Efendimiz’in sünnetidir- o zaman Kadir Gecesi’ni de güzelce yakalar. Ramazan ayının en büyük ibadeti.

Diğer ibadetlerden ayrı olarak en bariz, güzel ibadeti; gündüzleri oruç tutulmasıdır. Oruç çok kıymetli bir ibadettir. İnsanın imkânı olduğu halde helal olan yeme içme gibi eşiyile ilişki gibi şeyler oruç dolayısıyla engelleniyor,

yapılmıyor. Kişi kendisi isteye isteye bunları yapmıyor. İradesiyle kendisini engelliyor.

İnsanın kendi iradesiyle arzu ettiği, sevdiği, ihtiyacı olan şeyleri yapmaması... Bu da çok güzel bir eğitim. Yemek bir ihtiyaçtır, su bir ihtiyaçtır. Bir müddet geçti de insan acıktı mı yemek ister. Çok su içmeyip zaman geçti mi su ister. Diğer ihtiyaçları da öyledir.

Ama bunları Allah rızası için terk ediyor. Allah rızası için terk etmek bir gayret. İradesinin idmanı olmuş oluyor.

Onun için Allahu Teâlâ hazretleri, kendi rızasını düşünerek; “Rabbim emretti.” diye oruç tutanlara çok büyük mükâfât veriyor. Oruç ibadetine başka ibadetlerden fazla mükâfât veriyor.

c. Oruç İbadetinin Mükafatı Nedir?

Bu hususta yine *revâhü’ş-şeyhân* yazmış, müellifimiz. Buhârî ve Müslim’in rivayet etmiş oldukları bir hadîs-i şerîf. Parça parça okuyup parça parça terceme edelim:

Külle amelin li âdeme yudâafü el-hasetü bi-aşri emsâlihâ ilâ seb’a mieti dı’fin.
“İnsanoğlunun, âdemoğlunun, biz insanların

yapmış olduğu ibadetler karşılığı tam olarak, terazisi terazisine, gramı gramına aynı olarak mükâfâtlandırılmaz; kat kat fazla ecri verilererek mükâfâtlandırılır. Yaptığı iyiliği birebir değil; bire on, bire yetmiş, bire yedi yüz mükâfâtlandırır.”

Bu güzel. Allah, yapılan bir iyiliği on misli yapılmış gibi büyük mükâfâtle karşılar. Veyahut yetmiş olur, yedi yüz olur... Aradaki rakamlar da olabilir.

Yalnız burada Peygamberimiz diyor ki;

Kala'llâhu Teâlâ. “Allahu Teâlâ hazretleri buyurdu ki.” *İlle's-savm.* “Yalnız bu hesaptan oruç müstesna...” *Innehû lâ ve ene ecri bihî.* “Oruç benim içindir, onun mükâfâtını da ben vereceğim.”

“‘Bire on değil, bire yetmiş değil, bire yedi yüz değil; benim bileceğim daha fazla miktarda; onun mükâfâtını ben vereceğim.’ buyurdu Allahu Teâlâ hazretleri.” diye Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfnde müjdeliyor.

Allahu Teâlâ hazretleri ne der?

Yedau şehvetehû ve taâmehû ve şerâbehû min eclih. “Ben onu çok mükâfâtlandıracağım. Çünkü bu kulum şehvetini, yeme içme isteğini benim hatırım için terk ediyor.”

“Allah yedi yüzden fazla verecek, çok daha fazla verecek.” demek oluyor.

Ne mutlu! Allah güzel güzel oruçlar tutmayı nasip etsin.

Sonra Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* orucu methetmeye devam etmiş. Sohbetimizin sonuna kadar bu hadîs-i şerîfi tamamlayacağız.

Li’s-sâimi ferhatân. “Oruçlu için iki sevinç, ferahlık zamanı vardır.”

Birisi;

Ferhatün inde fitrihi. “İftar ettiği zaman.”

Akşamleyin oruç bittiği zaman.

“Oh oruç bitti, ver bakalım suyu, ver bakalım çorbayı, yemekleri...”

Artık orucu açıyor. O zaman yemek yerken tabi bir neşe olur, bir keyif olur. O zamanki ferahlık, neşe, keyif; bu bir.

Ve ferhatün inde likâi Rabbihî. “Orucun âhirette bir ferahlığı vardır.”

İkincisi de mânevî ferahlık. Âhirette kul Rabbine mülâkî olduğu zaman, Rabbine kavuştuğu zaman orada da bir ferahlık olacak.

Çünkü; “Ey kulum, sen oruçluydun, dünyada oruç tutmuştun.” diye Allah orucundan dolayı onu sevindirecek. Büyük mükâfâtlar vereceği için Rabbine kavuştuğu zaman da oruçlu büyük bir sevinç duyacak.

Allah, bizi Rabbimiz’e kavuştuğumuz zamanda oruç dolayısıyla ve diğer sebeplerle sevinen kullarından eylesin.

Sonra biliyorsunuz insan aç kaldı mı ağzı kokar. Dişlerini fırçalasa da, misvaklasa da, çalkalasa da, ağzı temiz olsa da aç kaldı mı ağzı kokar. Ağız kokusuna Arapçada *haluf* derler. *Hı* harfi ile *haluf*; “ağız kokusu” demek.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Ve’l-halûfü fe-lisâimi atyebü inda’llâhi rîhi’l-misk. “Allah indinde oruç tutanın o oruç tutmaktan dolayı olan ağız kokusu, misk kokusundan bile daha tatlı, daha güzel, daha hoştur.”

Allah daha çok sever. Çünkü o koku, oruçtan dolayı oluyor. Tabi yemek yese, ağzını çalkalasa olmayacak. Biliyorsunuz misvak tutunmak, misvaklanmak oruçlu için öğleye kadar caizdir; öğleden sonra mekruhtur. Misvak da kullanamadığından tabi biraz ağzı kokacak.

İşte o koku, Allah indinde makbuldür. Allah seviyor. Misk kokusundan daha çok seviyor.

Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerifine devamla şöyle buyurmuş:

Ve's-siyâmü cünnetün. “Oruç bir koruyucudur, kalkandır.”

Savaşan insanlar; “Ok gelmesin, mızrak gelmesin, kılıç darbesi tesir etmesin.” diye bir eline kalkan alıyor, böyle savaşıyor ya kendisini savunuyor, hücumu def ediyor. Sağ eliyle de kılıcını sallıyor, düşmanıyla savaşıyor. Kalkana Araplar *cünneh* derler.

es-Siyâmü cünnetün.

Kalkan oluşu nereden kaynaklanıyor?

Oruç olan insan günahlardan daha kolay korunuyor. Oruçlu oldu mu nefsi azgınlaşmıyor, söz geçiremiyor, zayıflıyor. O zaman insanın günahlara meyli olmuyor, günah işlemiyor.

Böylece bir kalkan oluyor. Oruçlu insan günahlara doğru gitmek istese bile oruç onu engeller. Bir de mânevî bakımdan âhirette cehenneme düşmeyecek, cehenneme gideceği vakit korunmuş olacak.

“Böylece cehennem ateşine karşı da kalkan olmuş oluyor.” mânasına da olabilir.

Ve izâ kâne yevmü’s-savmi ehadiküm felâ yarfüs ve lâ yesha. “Sizden biriniz oruçlu olduğunuz zaman küfürlü, ağır, kırıcı, çirkin bir söz söylemesin.”

Oruçluyken kendisine hakim olsun.

Hattâ fe in sâbbehû ehadün kâtelehû. “Birisi kalkıp ona ağır, çirkin bir söz söylediği, hakaret ettiği zaman veya itişmeye, çekişmeye, savaşımaya çalıştığı zaman bile.” *Fe’l yekul.* “Desin ki.” *Innî ene sâimün.* “Ben oruçlu bir kimseyim, oruç tutuyorum; sana uymam, sana karşılık vermem.” desin diye Peygamber Efendimiz tavsiye buyurmuş.

Aziz ve sevgili kardeşlerim!

Geçtiğimiz senelerde size oruçla ilgili konuşmalar yapmıştık. O konuşmalardan belki

bizi dinleyen kardeşlerimizin hatırında kalmıştır. Oruç tutmanın âdâbı vardır, usûlü vardır. O âdâba riayet etmek gerekiyor. Onlara riayet etmediği takdirde insan orucun sevabını kazanamayabilir.

Oruç tutmak sadece aç ve susuz kalmaktan ibaret değildir. Bunu Ramazan'ın başında, daha Ramazan gelmeden kardeşlerimize hatırlatmamız çok önemli oluyor. Oruç tutan insan yalan söylemeyecek, oruç tutan insan harama bakmayacak, oruç tutan insan günah şeyleri dinlemeyecek, oruç tutan insan günahlı yerlere varmayacak, oruç tutan insan günaha elini uzatmayacak, gıybet etmeyecek, dedikodu yapmayacak...

Ne demek?

Bütün âzâlarına oruç tutturacak. Gözünü, kulağını, dilini, elini, ayağını, her âzâsını günahlardan koruyacak, uzak tutmaya dikkat edecek.

Çünkü aslında insanın yemek yemesi, su içmesi helal bir şeydir. Oruçlu olduğu zaman helal olduğu halde su içmeyi, yemek yemeyi bırakıyor da zaten helal olmayan günahları

niye bırakmasın? Elbette helal olanı bile yapmayan oruçlu, daha öncelikle haram olanı haydi haydi yapmaz, onlardan uzak durmaya daha dikkat eder.

Dikkat etmiyor. Oruçlu ama küfrediyor, oruçlu ama harama bakıyor, oruçlu ama diliyle onu bunu incitiyor, oruçlu ama elini harama uzatıyor, oruçlu ama ayağıyla günah yerlere varıyor, sinemaydı vesaireydi, günah yeriydi...

O zaman ne olur?

Orucunun sevabı gider. Orucunun sevabını alamaz. Tam oruç tutmamış oluyor. Oruç her şeye tam riayet edilerek tutulmalıdır.

Peygamber Efendimiz oruçlu insana sahur yapmayı tavsiye ediyor. Birazcık su içerek, bir hurma yiyerek bile olsa sahura kalkmak lazım. Sahura kalkmak sünnettir. Sahur yemeği yemek berekettir.

Onun için; “Ben akşamdan birazcık bir şeyler atıştırırım, sahura kalkmayacağım.” demeyin. Zaten kış geceleri uzun olduğundan sahur da mübarek bir seher vakti. Sahura kalkmayı tavsiye ederim. Sahura kalkın ve hazır kalkmışken sahurda abdest alın.

Seher vaktinde ne yapılır?

Teheccüd namazı kılın. Tesbihi alın elinize, tevbe edin, istiğfar edin. Çünkü seher vaktinde tevbe ve istiğfar etmek çok sevaptır. Kur'an okuyun. Böylece o sevapları da kazanın.

Ramazan aynı zamanda nedir?

Kur'ân-ı Kerîm ayıdır. Kur'ân-ı Kerîm'i çok okuyacaksınız, hatim indireceksiniz, mukabele okuyan hafızlara devam edeceksiniz. Güzel güzel okuyan hafız efendilerden güzel kıraati öğrenirsiniz. Böylece Kur'ân-ı Kerîm'i de, eğitim çalışmalarınızı da çok önemseyin. Ezberlerinizi kuvvetlendirin. Unuttuklarınızı hatırlayın, ezberlememiş olduğunuz yerleri ezberleyin, ezberinizi artırın. Kur'ân-ı Kerîm'le ilgili gayretleriniz de Ramazan'da artsın.

Kesenizin ağzını açın; hayır hasenâtı çok yapın. Fakirlere sadakalarınızı, zekâtlarınızı Ramazan ayında verirseniz mükâfâtı diğer aylarda verdiklerinizden] kat kat fazla olur. Ayrıca eşe dosta da ikram etmeyi unutmayın. Eşi dostu iftara davet edin. Onlardan da sevap kazanın.

Böylece bu Ramazan ayının feyzinden, bereketinden azamî derecede istifade etmeye var gücünüzle gayret edin.

d. Ramazan Ayından Faydalanamayanın Durumu

Çünkü Peygamber Efendimiz diyor ki;

Ramazan gelip geçtiği halde Ramazan'ın feyzinden, bereketinden yararlanamamış, berBERSİZ, gafil, tembel, cahil yahut günahkâr insanlar gerçekten şakîdir. Gerçekten büyük bir mahrumiyete uğramıştır. Bu da bir çeşit mahrumiyettir, bir cezadır.

“Yazıklar olsun Ramazan geçtiği halde hâlini düzeltemeyenlere, Ramazan'ın feyzinden, bereketinden istifade edemeyenlere!” diye, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz teessüf buyuruyor.

Allahu Teâlâ hazretleri Ramazanımız'ı güzel geçirmeyi cümlemize nasip etsin. Sıhhat, âfiyet, huzur, saadet, devlet ve nimetle nice nice yıllar güzel Ramazanlara ulaşmanızı, makbul ibadetler yapmanızı, bayramlara erişmenizi, sıhhat âfiyet kesp etmenizi nasip eylesin.

Çünkü oruç bir taraftan mânevî sevap kazandırır bir taraftan da sıhhatlendirir.

Hem maddeten hem manen, hem dünyevî bakımdan hem uhrevî bakımdan, hem bedenî bakımdan hem ruhî bakımdan azamî derecede kârlı ve istifadeli olmanızı temenni ederiz.

Allahu Teâlâ hazretleri cümleinizden razı olsun. Hepinizi cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin.

es-Selâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtüh!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
25 Şa'bân 1418 / 25.12.1997
Avustralya

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

